

Kirkon henkinen huolto

Toivoa järkytyksen keskelle

Kirkon henkisen huollon valmiusryhmät toimivat viranomaisten ja paikallisseurakuntien tukena suuronnettomuuksissa. Tuki on läsnäoloa, kuuntelua ja toivon tuomista järkytyksen keskelle. Valmiusryhmien toiminta pohjautuu lähimmäisenrakkauden periaatteeseen.

Henkisen huollon (HeHu) valmiusryhmät

- antavat henkistä tukea onnettomuuden uhreille ja omaisille,
- tukevat pelastustyöhön osallistuvaa henkilöstöä,
- tukevat kaikkia, joita tapahtuma on koskettanut sekä
- vastaavat hengelliseen tarpeisiin, esimerkiksi mahdollisuudella kokoontua kirkkoon hiljentymään.

Lapuan hiippakunnan henkisen huollon valmiusryhmät koostuvat aina seurakuntien viranhaltijoista ja ne toimivat koko hiippakunnan alueella

- Etelä-Pohjanmaalla (Seinäjoen seutu)
- Keski-Suomessa (Jyväskylän seutu) sekä
- Pohjanmaalla (Vaasan seutu).

Henkisen huollon valmiusryhmät lähtevät liikkeelle, kun

- pelastusviranomaiset kutsuvat HeHun suuronnettomuuspaikalle tai
- seurakunnan omat voimavarat loppuvat paikallisessa kriisitilanteessa.

Suuronnettomuustilanteessa HeHu-organisaatio on osa pelastustoiminnan kokonaisuutta ja toimii aina pelastusjohdon alaisuudessa. HeHu-ryhmän ja sen johtajan yhteistyö paikallisen seurakunnan kanssa on tiiviistä. HeHu-valmiusryhmä auttaa muun muassa kriisi- ja suruhartauksien järjestämisessä sekä sielunhoidossa.

Kirkon henkinen huolto on osa julkisen sektorin järjestämisvastuun piiriin kuuluvaa psykososiaalista tukea ja palvelua. Valtioneuvoston Yhteiskunnan turvallisuusstrategiassa linjataan, että kirkon mahdollisuus auttaa kriisin uhreja sekä antaa henkistä huoltoa on turvattava kaikissa turvallisuustilanteissa.

Lapuan hiippakunnan HeHu

Etelä-Pohjanmaan HeHu

Vastaava työntekijä

Pete Ketola,

Nuorisotyön johtaja

Seinäjoen seurakunta

pete.ketola@evl.fi, 044 477 7777

Keski-Suomen HeHu

Vastaava työntekijä

Harri Romar,

Kirkkoherra

Laukaan seurakunta

harri.romar@evl.fi, 040 516 6332

Pohjanmaan HeHu

Vastaava työntekijä

Hanna Ehrnrooth,

Ma.diakoniajohtaja

Vaasan suomalainen seurakunta

hanna.ehrnrooth@evl.fi, 044 480 8260

Lapuan hiippakunta

Johanna Korkeaniemi,

Hiippakuntasihtööri

johanna.korkeaniemi@evl.fi, 040 6720962

Jukka Helin,

Hiippakuntasihtööri

jukka.helin@evl.fi, 040 646 1906

Rinnalla kulkijana kriisissä

Suuronnettomuuksia tapahtuu onneksi harvoin. Kirkon henkisen huollon osaamista tarvitaan myös arkielämän traumaattisissa tilanteissa sekä valtakunnallisesti pienissä, mutta paikallisesti isoissa kriisitilanteissa. Valmius kohdata kriisi luodaan rauhantilassa.

Henkisen huollon valmiudet ovat osa seurakuntien valmiussuunnittelun kokonaisuutta. Seurakuntien kriisisuunnitelmat ja toimintaohjeet onnettomuuksien varalle luovat pohjan sujuvalle toiminnalle sekä yhteistyölle eri toimijoiden kanssa kriisin kohdatessa.

Henkisen huollon valmiusryhmät verkostoituvat, koulutautuvat ja harjoittelevat säännöllisesti. Seurakunta antaa luvan työntekijälleen luvan osallistua HeHu-toimintaan.

Osallistuminen henkisen huollon koulutuksiin ja harjoituksiin

- lisää työntekijöiden osaamista traumaattisten kokemusten synnystä ja oireista,
- parantaa ryhmämuotoisten kriisimenetelmien tuntemusta sekä
- parantaa valmiuksia käsitellä traumoja keskustelu- ja sielunhoitotilanteissa.

Seurakuntiin kertynyttä henkisen huollon osaamista kannattaa jakaa aktiivisesti työntekijöiden kesken sekä hyödyntää monipuolisesti oman seurakunnan sururyhmissä, sielunhoidossa ja kuntien ja työpaikkojen kanssa tehtävässä kriisityössä.

Jos seurakunnan omat voimavarat loppuvat paikallisen kriisin kohdatessa, tulee henkisen huollon valmiusryhmä kutsusta tueksi. Kriisitilanteen johto säilyy aina paikallisseurakunnan kirkkoherralla, ja valmiusryhmä toimii seurakunnalta saatavien toiveiden mukaisesti. Kun HeHu-ryhmät koostuvat useamman seurakunnan työntekijöistä, paikallisen seurakunnan työntekijät voivat toimia kriisitilanteessa siellä missä heitä eniten tarvitaan.

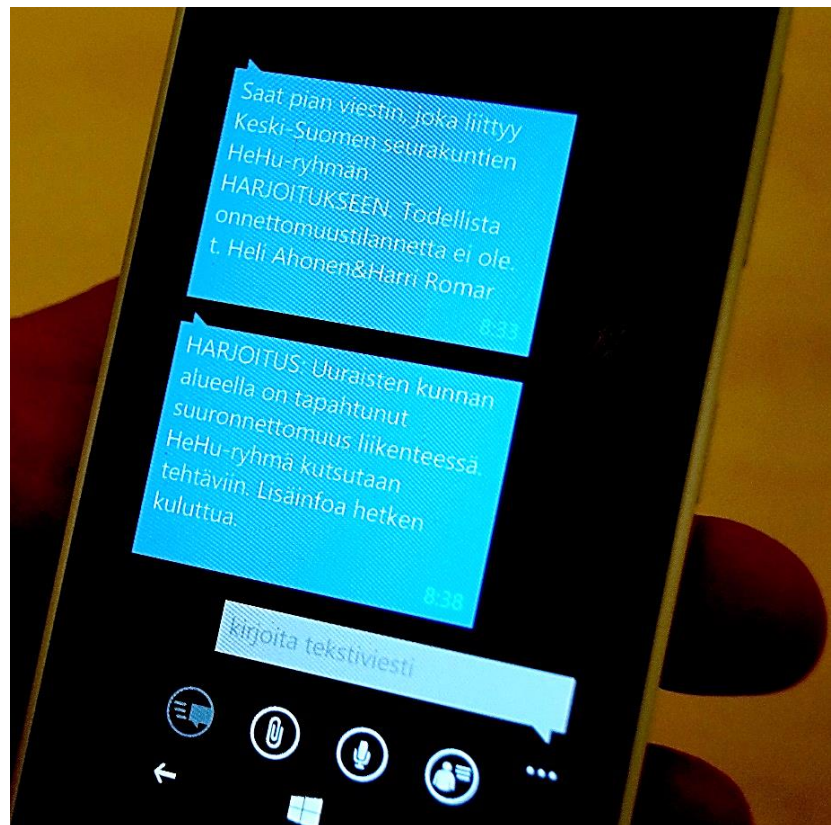
Henkisen huollon valmiusharjoitus virittää kriisitilanteeseen

Koulubussin ja tukkirekan törmäyksessä menehtyy kahdeksan henkeä. Yli 30 onnettomuudessa mukana ollutta lasta ja nuorta kuljetetaan välittömästi koulukeskukseen perustettuun kriisikeskukseen. Huolestuneet läheiset kiiruhtavat koululle. Kuntalaiset ottavat uutisen tapahtuneesta järkyttyneenä vastaan. Henkisen huollon valmiusryhmä on kutsusta matkalla paikalle.

Onneksi tällä kertaa suuronnettomuudessa on kyseessä Keski-Suomen henkisen huollon (HeHu) valmiusryhmän harjoitus, joka toteutettiin yhteistyössä Uuraisten seurakunnan, kunnan johtoryhmän, koulukeskuksen sekä pelastuslaitoksen kanssa.

Uuraisten kunnanjohtaja **Juha Valkaman** mukaan yhteinen harjoitus oli vaikuttava.

”Koskaan ei tiedä mitä voi tapahtua ja on todella tärkeää testata yhteistyön toimivuutta. On hienoa havaita, että kaikkien harjoitukseen osallistuneiden valmius kohdata mahdollinen kriisi on hyvä. Saimme myös paljon arvokasta tietoa niistä yksityiskohdista, mitä tulee edelleen kehittää.”

Myös Keski-Suomen HeHu-ryhmän koordinaattori, Laukaan seurakunnan kirkkoherra **Harri Romar** on tyytyväinen harjoitukseen. Henkisen huollon ryhmän aloitteesta lähtenyt harjoituspäivä kasvoi Romarin mukaan upeasti keskeisten toimijoiden yhteiseksi testiksi.

”Harjoitukset nostavat aina esille näkökulmia, joita ei tule ennakkoon ajatelleeksi. Omia prosesseja ja yhteistyötä testaamalla voidaan välttää pahimmat sudenkuopat mahdollisessa tositilanteessa”, Romar toteaa. >>>

Suuronnettomuusharjoituksessa olivat mukana mm. Harri Romar (vas.), Heli Ahonen, Sami Pasanen, Juha Valkama, Jukka Helin, Tapani Kellosoari, Jouko Nykänen, Antti Toivio, Merja Kinnunen ja Henna Parhiala.

Toivoa järkytyksen keskelle

Keski-Suomen henkisen huollon valmiusryhmä on yksi Lapuan hiippakunnan kolmesta HeHu-ryhmästä. Muut valmiusryhmät toimivat Etelä-Pohjanmaalla ja Pohjanmaalla. Kun suuronnettomuus tapahtuu, pelastusviranomaiset kutsuvat henkisen huollon ryhmän paikalle. Tarvittaessa ryhmä voi lähteä myös pienemmissä kriiseissä paikallisen seurakunnan tueksi, kun seurakunnan omat voimavarat eivät enää riitä. Henkisen huollon tavoitteena on tuoda suuronnettomuuden keskelle toivon näkökulmaa sekä kulkea kriisin kohdanneiden rinnalla.

Moniviranomaistilanteessa toiminnan yleisjohtovastuussa on pelastusviranomainen. Uuraisten palomestari **Tapani Kellosoari** Keski-Suomen pelastuslaitokselta toimi harjoituksessa todellisen tilanteen mukaisesti suuronnettomuustilanteen johtajana.

SUOMEN EV. LUT. KIRKKO⁺

“Välitin johtokeskuksesta säännöllisin väliajoin tilannekuvaa muun muassa kunnan johtoryhmälle ja vastasin onnettomuuden tiedottamisesta medialle”, Kellosoari toteaa.

Kirkon henkinen huolto tarjoaa tukea myös pelastustoimiin osallistuville ammattilaisille.

“Varsinaisessa onnettomuustilanteessa pelastustyöntekijöillä ei ole varaa antaa tilaa tunteille. Jälkikäteen on kuitenkin tärkeää käsitellä tapahtunut, etenkin kun onnettomuudessa on ollut mukana paljon lapsia”, Kellosoari pohtii.

Juha Valkama ja Uuraisten peruspalvelujohtaja **Jouko Nykänen** kertovat olevansa vakuuttuneita harjoitukseen osallistuneiden asiantuntemuksesta.

“Kun kokoonnuimme yhdessä koulukeskuksen tiloihin, oli vaikuttavaa nähdä, että paikalla tullut henkisen huollon valmiusryhmä on näin iso. Asiantuntemus on todella vahvaa. Myös koulun henkilökunnan valmius kohdata kriisi vakuutti”, Valkama toteaa. >>>

Vinkkejä ennaltaehkäisyyn

Harjoitukseen osallistuneet osapuolet testasivat aamupäivän aikana omia toimintatapojaan ja pitivät pelastusviranomaisen johdolla aktiivisesti yhteyttä toisiinsa tilanteen niin vaatiessa. Kriisitilanteen toimijat kokoontuivat lopuksi yhteen pohtimaan mikä harjoituksessa meni hyvin, mitä tulisi tehdä toisin ja ennen kaikkea mitä akuutin kriisin jälkeen tapahtuu.

Harjoituksen parasta antia koulukeskuksen rehtori **Sami Pasaselle** oli koulun oman kriisiryhmän toimintakyvyn testaus ja tutustuminen kriisitilanteen eri toimijoihin. Pasasen mukaan suuren onnettomuuden kohdatessa koulun kriisiryhmän resurssit eivät enää riittäisi niin lasten, nuorten kuin koulun henkilökunnan kriisitukeen.

”Saimme harjoituksessa arvokasta tietoa siitä, millaisia apuja henkisen huollon tiimiltä on saatavilla, kun koulun omat voimavarat eivät enää riitä”, Pasanen toteaa.

Tapani Kellosaari korostaa, että onnistuneen harjoituksen jälkeen on hyvä yhdessä pohtia myös onnettomuustilanteiden ennaltaehkäisyä, ettei tällaista onnettomuutta pääsisi koskaan syntymään.

”Jos harjoituksen kaltainen suuronnettomuus tapahtuisi, seudun asukkaiden perusturvallisuuden järkkäminen heijastuisi pitkään niin koulun arkeen, kunnan palveluihin kuin seurakunnan nuoriso- ja diakoniatyöhön”, Uuraisten seurakunnan kirkkoherra **Antti Toivio** jatkaa.

Lähimmäisenrakkaus periaatteena

Harri Romar muistuttaa, että vaikka suuronnettomuuksia tapahtuu äärimmäisen harvoin, osuu pienempiä kriisejä takuuvarmasti joka paikkakunnalle. Myös seurakuntien omien kriisivalmiuksien kehittämiseksi on tärkeää, että henkisen huollon valmiusryhmässä on aktiivisesti mukana työntekijöitä monista eri seurakunnista.

”Hehulaisten on hyvä viedä viestiä henkisen huollon ryhmän toiminnasta eteenpäin kollegoille ja kirkkoherroille ja antaa vinkkejä miten kriisitilanteessa kannattaa toimia”, Romar vinkkaa.

Harjoituksen isäntänä toiminut kirkkoherra Antti Toivio kannustaa jokaista kollegaansa ja seurakuntaa testaamaan omaa kriisivalmiuttaan.

”Päivä antoi hyviä vinkkejä komentoketjusta, ajantasaisen tilannekuvan merkityksestä, viestinnästä, käytettävissä olevista resursseista ja ennen kaikkea yhteistyön tärkeydestä.”

Kuntaliitto ja kirkkohallitus ovat laatineet päivitetyn suosituksen kuntien ja seurakuntien yhteistyöstä. Hiippakuntasihteeri **Jukka Helin** kertoo, että dokumenttiin on linjattu myös henkisen huollon toimintaperiaatteita. Kaiken pohjana on lähimmäisenrakkaus.

”Usein kuulee kysyttävän, miksi kirkon työntekijöistä on koottu maakunnallisia valmiusryhmiä. Siksi, että kirkon näkökulmasta lähimmäisen rakastaminen koskee aivan jokaista. Onnettomuustilanteessa ei kysellä kirkon jäsenkirjoja, vaan tuetaan jokaista, joka on järkyttynyt”, Helin toteaa.

Ihmisen hätä tulee diakoniatyössä joka päivä lähelle

**Kurikan alue seurakunnan
diakoniatyöntekijä Elisa Hautala
kuvailee työtään päivittäiseksi
henkiseksi huolloksi. Jokainen kriisi on
ainutkertainen ja kohdattava ihminen
ainutlaatuinen.**

**“Yritämme auttaa ihmisiä jaksamaan
oman elämän suuronnettomuuksien
keskellä”, Hautala pohtii.**

Hautala on työskennellyt diakoniatyöntekijänä yli 20 vuotta. Sairaanhoidaja-diakonissan työhistoriaan kuuluu myös useita työjaksoja muun muassa yliopistollisen sairaalan teholla, keskussairaalan päivystyksessä ja terveyskeskuksen vuodeosastolla. Kaikkia työtehtäviä yhdistää niin asiakkaiden ja potilaiden, omaisten kuin hoitohenkilökunnankin henkinen huolto.

“Osa haluaa puhua, osa kaipaa kosketusta ja osa haluaa vain olla. Kysymyksillä, kuten missä olit, keneltä kuulit, oletko saanut syötyä tai nukuttua, voimme auttaa ihmisiä jäsentämään tapahtunutta. Tuntosarvet, mitä kukin kriisinsä keskellä kaipaa, kehittyvät koko ajan.”

Hetki läheisen rinnalla

Hautalalla on diakonian vastuualueina vanhustyö, vapaaehtoistyö sekä vastaanottotyö. Hän koordinoi Kurikan alue seurakunnan alueella kaikkiaan 18 diakoniapiiriä, jotka koostuvat vapaaehtoisista kyläläisistä. Diakoniapiirit huolehtivat muun muassa surukotikäynneistä.

“Korostan aina myös vapaaehtoisille, että työtä ei tarvitse tehdä yksin. Työparin kanssa on hyvä purkaa omia tunteita. Ihon alle menevät kokemukset on tärkeää puhua heti läpi”, Hautala pohtii. >>>

Kuoleman todellisuuden tajuaminen lyö aina kasvoille. Tyhjyyden tunne täyttää mielen ja kehon, kun lähimmäistä ei voikaan enää halata tai hänelle ei voi soittaa kuulumisia. Hiljaisuus iskee, kun hautajaiset on pidetty. Siksi diakoniapiirin surukotikäynnille mennään vasta hautajaisten jälkeen.

“Emme voi täyttää läheisen kuoleman jättämää tilaa, mutta jos edes murusen verran voisimme helpottaa tyhjyyden oloa. Emme voi jäädä eiliseen, ja huomista emme vielä tiedä, joten on tärkeää elää tätä hetkeä omaisen lähellä”, Elisa Hautala miettii.

Jos suru osuu liian lähelle omaa elämäntilannetta, on tärkeää uskaltaa kieltäytyä työtehtävästä ja sanoa työkaverille, että nyt on toisen vuoro auttaa.

“On rohkeutta tunnistaa ja tunnustaa oma rajallisuutensa. Aina ei tarvitse itse olla auttajana. On luotettava, että myös muut voivat toimia tukena.”

Suru lainehtii kauas

Elisa Hautala on ollut mukana Etelä-Pohjanmaan henkisen huollon valmiusryhmässä sen alkutaipaleilta asti. Hän kuvailee, ettei ole suuronnettomuutta, jonka laineet eivät löisi pienelle paikkakunnalle asti. Esimerkiksi Aasian tsunami, Jokelan ja Kauhajoen kouluampumiset ovat luoneet henkisen huollon tarpeen myös kurikkalaisissa kodeissa ja kouluissa.

“Aina henkinen huolto ei tapahdu suoraan tapahtumapaikalla, vaan tarve voi nousta esille tuhansien kilometrien tai vuosien päästä.”

HeHu-ryhmän alueelliset tapaamiset ja koko Lapuan hiippakunnan yhteiset koulutukset Hautala kokee voimavarana. Keskittyminen henkisen huollon teemoihin yhdessä kollegojen kanssa syventää varautumista uhkakuviin ja vahvistaa rohkeutta kohdata kriisin keskellä oleva.

“Saamme oppia paitsi ammattitaitoisilta kouluttajilta myös toisiltamme. Osaamisen jakaminen ja vertaistuki vahvistavat arjen jaksamista”, Hautala pohtii.

Omaa osaamistaan Elisa Hautala on täydentänyt myös sairaalasielunhoidon ja työnohjaajan koulutuskokonaisuuksilla. Hän kuvailee tekevänsä työtään nöyryn mielin.

“Koskaan ei voi olla valmis tähän työhön, mutta teen tätä näillä eväillä mitä minulla on. Koulutukset ovat olleet intensiivinen matka minuuteen. En ehkä osannut olla 20 vuotta sitten niin hiljaa surevan rinnalla kuin nyt osaan.”

Työpaikkapappi kulkee rinnalla arjen kriiseissä

Vaasan suomalaisen seurakunnan seurakuntapastori Eva Thölix on pappi, joka kulkee aika ajoin kriisistä toiseen. "Arkeni on usein kriisin keskipisteessä elämistä. Ihmisten henkilökohtaiset kriisit, työyhteisöjen kriisit ja täysin odottamattomat kriisit kuuluvat päivittäisiin kohtaamisiin. Tärkeimmät työvälineeni ovat kuuntelu ja läsnäolo", Thölix kertoo.

Eva Thölix työskentelee Wärtsilän ja ABB:n työpaikkapappina, Vaasan poliisitalon, pelastuslaitoksen ensihuollon ja palomiesten pappina sekä Vaasan seudun yrittäjien pappina. Hän kuuluu myös Vaasan kaupungin kriisiryhmään. Työpaikkapappeus on osa organisaatioiden henkistä työsuojelua.

"Tehtävänäni on olla työyhteisön jäsenten saatavilla niin arkipäivän työssä kuin kriisitilanteissa, kuten YT-neuvotteluissa, onnettomuuksien sekä kuolemantapausten käsittelyssä. Ihmisillä on hädän keskellä tarve puhua. Kriisien keskellä on onneksi myös suvantovaiheita."

Mikä henkisessä huollossa on tärkeintä?

"Sietämättömän sietäminen, uskallus asettautua rinnalle", Thölix sanoo ja tarkentaa: "Kriisiin joutuessaan ihminen joutuu sietämättömän äärelle. Kenellekään ei toivo läheisen yllättävää kuolemaa, mutta sekin on vain siedettävä. Meidän tehtävä on olla rohkeasti läsnä."

Joskus henkinen huolto ei ole muuta kuin kuppi kuumaa teetä.

"Läsnäolo on tärkeämpää kuin minkään tekeminen tai sanominen. Henkinen huolto on pienieleistä huomaamista, vaikka sen teen keittämistä", Thölix toteaa. >>>

Arvokasta verkostoitumista

Eva Thölix on ollut osa Pohjanmaan henkisen huollon valmiusryhmää ja sen johtoryhmää vuodesta 2014. Thölixin mukaan aktiivinen osallisuus henkisen huollon valmiusryhmässä tukee hyvin hänen työtään. Hiippakunnan ja alueellisen ryhmän vuosittaisista henkisen huollon koulutuksista tarttuu aina joihinkin olennaisista matkista, jotka pulpahtaa mieleen tärkeissä hetkissä.

Keskeinen osa HeHu-toimintaa on verkostoituminen muiden seurakuntien työntekijöiden kanssa. Kriisi koskettaa suoraan tai välillisesti yksilöitä ja perheitä laajalla maantieteellisellä alueella.

“HeHun ehdoton arvokkuus on siinä, että sen kautta oppii tuntemaan henkisen huollon osaajia oman seurakunnan ulkopuoleltakin. Mahdollisuus ohjata ihmisiä eteenpäin lähimmän auttajan luo on tärkeää”, Thölix pohtii.

Hän uskoo ja toivoo, että hyvin suunnitellut koulutukset ja harjoitukset motivoivat myös muita hehulaisia olemaan valmiudessa.

“On mielettömän hyvä asia, että katastrofitilanteisiin kutsuttavalla HeHu-ryhmällä on todella harvoin töitä. Henkisestä huollosta kertyvää osaamista tarvitaan kuitenkin joka päivä yhteiskunnallisesti pienemmissä, mutta yksilöille aina ainutlaatuisissa kriiseissä.”

Thölix koordinoi poliisin kanssa yhteistyössä myös kuolinviestipäivystystä. KuoVi-ryhmä muodostuu Vaasan seurakuntayhtymän sekä Mustasaaren suomalaisen ja ruotsalaisen seurakunnan papeista.

“Päivystämme vuorollamme 24/7 ja poliisi voi kutsua meidät mukaan kuolinviestin viemiseen omaiselle. Siinäkin ei tarvita sanoja vaan rinnalla olemista”, Thölix kuvailee.

Äänenä niille, joiden ääni ei kuulu

Thölixin mukaan yhteistyökumppaneilta saatu palaute osoittaa, että arvostus kirkon osaamisesta on korkealla.

“Olemme keskeinen toimija yhteiskunnassa ja on hienoa, että isot työnantajat, poliisi ja pelastusviranomaiset näkevät kirkon henkisen huollon tärkeänä.”

Entä kun kriisissä onkin kriisityön ammattilainen: terveydenhuollon ammattilainen, pelastusviranomainen, poliisi tai pappi?

Thölix allekirjoittaa ajatuksen, että usein alan ammattilaiset elävät pitkään maailmassa, jossa ei omaa kipua, pelkoa, surua tai murhetta tunneta. Debriefing on osaltaan ennalta ehkäisyä.

“Työssä kohdatut, käsittelemättömät kriisit voivat ajan kanssa muodostua omiksi kriiseiksi. Olisi kovin tärkeää käsitellä koettua tavalla tai toisella, ettei ammattiauttajan stressi ja sietokyky kumuloidu vuodesta toiseen”, Thölix pohtii.

Työpaikkapappeus monikulttuurisissa organisaatioissa ja yhteiskuntatyön papit tehtävät tuovat oman sävöksensä arjen työhön. Kriisien käsittely ulottuu yli uskontokunta-, kulttuuri- ja kielirajojen. Eva Thölixin työtä on olla myös äänenä niille, joiden ääni ei kuulu.

“Esimerkiksi äkillisesti saapuneille turvapaikanhakijoille saimme nopeasti yhdessä muiden paikallisten seurakuntien kanssa ja järjestöjen kanssa järjestettyä majoitusta eikä saapuneiden perheiden tarvinnut jäädä pakkasyöhön rautatieasemalle”, Thölix muistelee.

Nuori kaipaa surun keskellä rinnalleen kuuntelijaa

Kun lapsi tai nuori kuolee, koskettaa suru ja ikävä syvästi paitsi menehtyneen perhettä myös ystäväpiiriä ja kouluyhteisöä. Jyväskylän seurakunnan Surussa mukana -ryhmä on nuorten, koulujen henkilökunnan ja perheiden tukena kriisitilanteissa.

“Tavoitteenamme on kulkea määrätietoisesti nuoren rinnalla läpi pahimman kriisin. Liian moni nuori on jäänyt ilman aikuisen ihmisen tukea surun keskellä tai pahimmillaan kokonaan yksin surun kanssa”, nuorisotyön asiantuntija l. työalasihteeri **Petri Grönholm** Jyväskylän seurakunnasta kertoo.

Grönholmin omat lapsuuden ja nuoruuden kokemukset ovat vaikuttaneet voimakkaasti haluun luoda surun keskelle tukiverkostoja.

“Menetin lapsena paljon ystäviä ja jälkikäteen olen sisäistänyt, millaista apua meidän olisi pitänyt saada. Nuoret kaipaavat rinnalleen kuuntelijaa”, Grönholm pohtii.

Kun luokasta yksi menehtyy, järkyttää se koko yhteisöä. Grönholm korostaa, että myös opettajat tarvitsevat vierellä kulkijaa surun aikana.

“Kokemusten mukaan oppilaat pystyvät usein jatkamaan elämää jopa paremmin kuin opettajat. Opettajille kriisitilanteen purkutilanteet ovat todella tärkeitä”, Grönholm avaa.

Erilaisia tapoja käsitellä surua

Surussa mukana (SuMu) -ryhmä on Jyväskylän seurakunnan ja Jyväskylän kaupungin työntekijöistä koostuva kriisityön ammattiryhmä. Tukea tarjotaan kriisin kohdatessa kaikille Jyväskylän seudun oppilaitoksille perusopetuksesta korkeakoulutukseen. Ryhmällä on valmiina ns. surutarjotin, josta kootaan kyseiseen kriisitilanteen sopiva toimintamalli yhdessä koulun rehtorin kanssa.

“Kriisiryhmäläiset päivystävät koululla ja lähimmällä kirkolla kuunnellen ja keskustellen menehtyneen kavereiden ja opettajien kanssa. Suruhartaus luokassa, koko koulussa, kirkolla tai onnettomuuspaikalla ovat myös tärkeitä tapoja käsitellä surua”, Grönholm toteaa.

Surussa mukana -ryhmä on kouluyhteisön tukena kuolemantapausten lisäksi myös vakavaan loukkaantumiseen johtaneen onnettomuuden, läheltä piti -tilanteen tai vakavan väkivaltaisen uhkatilanteen kriisityössä. Se, millaista tukea missäkin tilanteessa tarvitaan, suunnitellaan yhdessä koulun kanssa. Myös surukodin toiveita kuunnellaan.

“Keskustelemme vanhempien kanssa siitä, miten he toivovat oman lapsen tai nuoren kuolemaa käsiteltävän koulussa. Kouluyhteisön mukana oleminen on vanhempien surutyölle todella tärkeää”, Grönholm sanoo.

Nuoren kuolema on aina yllätys

Jyväskylän seurakunta on tehnyt kriisityötä koulujen kanssa aiemminkin, mutta järjestäytyneenä kriisityön ryhmänä SuMu on toiminut vuoden 2018 alusta. Ensimmäisen toimintavuoden aikana ryhmä on ollut mukana kahdeksassa kriisissä.

“Nuoren kuolema on aina yllätys, oli kyseessä pitkäaikainen sairaus tai äkillinen onnettomuus”, Grönholm toteaa.

Grönholm pohtii, kuinka Suomessa vieläkin kuolemaa turhaan peitellään ja siitä puhumista vältellään. Nuorilla on suuri tarve puhua kokemuksistaan ja tunteistaan. Juuri niillä sanoilla, miltä sillä hetkellä tuntuu.

“Ajan kanssa kuunteleminen on parasta tukea mitä nuoret kaipaavat. Monet nuoret ovat myöhemmin tulleet kertomaan, että oli todella tärkeää, että olitte ja kuulitte”, Grönholm sanoo.

Toiminta otettu hyvin vastaan

Surussa mukana -ryhmä on otettu Jyväskylän oppilaitoksissa hyvin vastaan. Koulujen yhteyshenkilöt ovat käyneet tapaamassa jokaisen koulun ja oppilaitoksen rehtoreita ja kertoneet toimintamallista. Samalla on sovittu käytänteistä mahdollisen kriisin kohdatessa. Surussa mukana -toimintamalli on kiinnostanut myös ympäri Suomea.

“Rehtoreilla on käytettävissään kolme puhelinnumeroa, josta ryhmän saa kutsuttua paikalle kriisin kohdatessa. Valmiusryhmä on koululla 1–2 tunnin päästä kutsusta. Valmiusryhmän jäsenillä on lupa irrottautua sen hetkistä töistä ja lähteä välittömästi paikan päälle lasten, nuorten ja henkilökunnan tueksi”, Grönholm kuvailee.

Ryhmässä on mukana kymmenen työntekijää: nuoriso-ohjaajia, diakoniatyöntekijöitä ja pappeja. Pari tiimiläisistä kuuluu myös Keski-Suomen henkisen huollon valmiusryhmään. SuMu-ryhmä kokoontuu yhteen neljä kertaa vuodessa suunnittelemaan uusi tapoja toimia ja käymään läpi siihen mennessä tapahtuneita kriisitilanteita. Myös kriisityöntekijöillä on itsellään tarve ja oikeus tulla kuulluksi.

“Jokainen tapaus käsitellään mukana olleiden työntekijöiden kanssa läpi välittömästi kriisitilanteen loputtua myös erillisessä purkutilanteessa.”